

FOR TÆL DIE

AF JORGE A. LARSEN
& ALEX. UTH

PASTAVAL 2003

EVENTYRET OM SVINEØRENE OG SVINET

En rig bonde havde en søn, og da sønnen var 14 kaldte han ham til sig og sagde. *"Nu har du nået skelsår og alder og det er på tide, at du lærer at klare dig selv. Her er 12 svin. Gå til byen og sælg dem. Med pengene kan du skabe dig en fremtid."* Drengen sagde pænt tak og drog af sted samme dag med de 12 svin.

Hele formiddagen traskede han hen ad landevejen. Solen skinnede klart og over middag blev det så varmt, at sveden drev af ham. Snart blev han godt træt af at gå og tænkte, *"om jeg får solgt de svin i dag eller i morgen kan vel være det samme."* Så lagde han sig under et træ og faldt prompte i søvn. Han sov usædvanligt tungt og længe og da han vågnede var solen gået ned og alle hans svin stukket af. Han sprang op og løb ud for at lede efter dem, men ingen steder var de at finde. Til sidst satte han sig ned under et træ og græd fortvivlet.

Ud fra skoven sprang nu en lille sort mand og prikkede ham på skulderen. *"Davs med dig. Hvad sidder du og hyler for?"* spurgte han. *"Jeg faldt i søvn, og nu er mine 12 svin stukket af."* sagde svinedrengen trist., men den lille sorte mand smilede blot og sagde *"Det skal du ikke bekymre dig om. Jeg vil give dig et pragtfuldt svin som jeg ejer. Hver morgen får det en unge uden at skulle parre sig med nogen orne. Blot skal du sælge det igen inden et år er gået og det skal være dyrere end du har købt det. Til gengæld beholder jeg dine 12 svin, når jeg finder dem."* Så er de jo hurtigt tjent hjem, tænkte svinedrengen og gav den lille sorte mand håndslag derpå.

Da han kom hjem til sin svinehytte stod svinet allerede udenfor. Dets ryg skød op over hyttens tag, det havde røde øjne og lugtede fælt. Drengen tog en pind og jog det ind i svinestien, hvor det kun kunne være, hvis det lå ned. Så gik han ind for at sove. Næste morgen løb der ganske rigtigt en lille lyserød gris rundt i haven og sådan gik det til hver morgen derefter.

Til hvert marked havde han 7 smågrise med og snart blev han både rig og berømt. Meget glæde fik han dog ikke af det, for jo større og bedre et hus han fik bygget, des vildere og ondere blev svinet. Ikke så snart han havde fået bygget en større svinesti før svinet sparkede væggene ned. Snart var det kun ham selv som kunne gå ud og fodre det, fordi det åd enhver anden der satte foden inden for stalden.

Nu var året snart gået og svinedrengen begyndte at overveje, hvorledes han dog skulle få afsat det fede svin. Ingen ville dog betale for så væmmeligt et uhyre, og han var jo nødt til at forlange mere end 12 svin for det. Smeden var dog en holden mand, så han tog svinet ud af stalden og med ind til smeden. *"Vil du købe mit svin? Det føder en smågris hver eneste morgen uden at have brug for en orne."* spurgte han. Men smeden havde travlt med at redde sine høns fra svinets bug og råbte, *"nej, om ikke jeg skulle rammes af lynet ville jeg købe dit svin. Prøv hos greven i stedet."*

Så drog drengen op til greven som jo også var ganske holden. *"Vil du købe mit svin? Det føder en smågris hver eneste morgen uden at have brug for en orne?"* råbte han til greven. Men greven gennede sine børn indenfor, for svinet havde lige ædt deres barnepige. *"Nej, om ikke jeg skulle rammes af lynet ville jeg købe dit svin. Prøv hos kongen i stedet."*

Så drog drengen op til kongen på hans høje slot og her blev han mødt af hæren med selveste generalen i spidsen. Kongen sad i vinduet og kiggede ængsteligt ud. *"Vil du købe mit svin? Det føder en smågris hver eneste morgen uden at have brug for en orne?"* Men svinet åd generalen i en mundfuld og pløjede sig gennem hele hæren bag efter. *"Nej!"* skreg kongen. *"Om ikke jeg skulle rammes af lynet, ville jeg købe dit svin. Prøv i den store by ved åmundingen. Der er folk langt rigere end her."*

Det lød som en god ide, så svinedrengen kaldte på sit svin og drog nu ud ad landevejen. Folk i byen er ikke så snedige, tænkte han. De vil nok gerne købe mit svin. På vejen til byen mødte han nu en smuk pige af glas, en vred trold der ledte efter sit hjerte, en hofnar med en sort sæk over skulderen og en grædende skrubbudse. Hver og en tilbød han at hjælpe, hvis de også ville hjælpe ham med at sælge svinet og således drog de alle sammen med toget til Byen ved Åen for at søge lykken.

ØEN FORTRYLLEDE SKRUBT ØSE

I et højt slot på et bjerg boede en konge og en dronning. Da de var blevet gamle fik de en datter, men pigen var sygelig og stod til at dø i sit første leveår. Stor sorg bredte sig på slottet, men en uvejrsnat kom en ældgammel kone til porten og bankede på. Der blev lukket op og konen fik tørre klæder, en seng at sove i og varm mad at spise. Om morgen bad konen om lov til at se barnet. Først sagde kongen nej, for hoflægen havde strengt forbudt nogen at nærme sig prinsessens respirator. *"Du har givet lidt af dit, nu vil jeg give lidt af mit,"* sagde konen og så lukkede kongen hende ind i sygeværelset. Konen gik straks hen til sengen og stillede sig ved hovedgærdet. Der lagde hun en hånd på barnets pande og efter lidt tid sagde hun til kongen. *"Pigen vil leve, men når jeg er død skal du tage et af mine ribben og give til hende. Resten af sit liv skal hun have det hos sig, ellers vil det gå hende ilde."*

Ganske rigtigt blev pigen snart rask og voksede op til at blive både smuk og klog. Konen fik lov at blive på slottet, og hun blev prinsessens guvernante og lærte hende mange hemmeligheder om dyr og planter i jorden, skoven og vandet. Da hun døde fik hun en ærværdig begravelse i kongens have, men han fandt det dog noget grotesk at give hendes ribben i gave til sin datter. Dog huskede han konens ord, så om natten sneg han sig selv ud og gravede benet op. Han fik det forgyldt og indfattet med ædelstene og omvundet med smukke bånd og sådan fik pigen det til sin 12 års fødselsdag.

Altid havde hun den smukke stok på sig og legede ofte alene med den langs åen der løb gennem haven. En dag kom en lille sort mand springende igennem haven og hilste på hende som hun legede ved vandet. *"God morgen prinsesse. Det er vel nok en smuk stok du har der. Må jeg låne den?"* Det ville prinsessen ikke være med til, for hun holdt meget af sin stok. *"Det er dog kun et legetøj,"* sagde manden, og det måtte hun jo give ham ret i. *"Pas godt på den,"* sagde hun og rakte ham den. Men ikke så snart havde han fået den i hånden før han tabte den ned i åen som rev den med sig langs med strømmen. Straks glemte pigen alt, hvad hun havde lært om dyr og planter og forvandlede sig til en grim tudse. Den lille mand lo højt og løb væk.

Tudsen græd og græd og i skam over at være en tudse sprang den væk langs åen. Ud af haven sprang hun til hun kom til en bro. Den gemte hun sig under. En dag kom en svinedreng forbi med et mægtigt svin. Med ham fulgte en pige af glas, en vred trold uden hjerte og en hofnar med en gammel sort sæk over skulderen. Han hørte hendes gråd og samlede hende op. Tilfældigvis skulle han ind til byen ved åen. Der kunne de jo hjælpe hende med at lede efter stokken, hvis hun hjalp med at sælge svinet. Og således gik det til at de sammen tog 4-toget langs åen til de kom til den store by.

EVENYRET OM GLASPRINSESEN

Der var engang en pige som var så smuk og så fin som solskin der glitrede i morgendug. Hendes navn var Lise og folk rejste fra nær og fjern bare for at få et glimt af hende. Hendes forældre, der var meget stolte over hende indvilligede i at stille hende frem i det østlige vindue en gang om dagen, når solen stod op, så folk rigtig kunne glædes over hendes skønhed.

En dag kom det kongen for øre, at folk rejste væk til en fjern afkrog af landet, og han spurgte, hvad alt det postyr var om. Han hørte om det smukke barn, og hende måtte han se, så han drog gennem landet til huset, hvor pigen og hendes forældre boede. Så betaget blev han af hende, at han beordrede hende og hendes forældre at flytte til kongeslottet. Der ville de få et helt tårn for sig selv og alt, hvad deres hjerter kunne begære. Bare pigen ville lege med kongens søn i hans have. Han skænkede hende også to små hundehvalpe at lege med. Forældrene priste deres gode skæbne og gik glade ind på kongens forslag.

Derefter boede de på slottet og deres dage var lyse og lykkelige. Hver dag legede pigen og prinsen i haven, men det blev besluttet at hyre en barnepige til dem, så de ikke skulle komme til skade. Man opslog en annonce ved byens porte og mange piger kom til job-samtale, men blev alle vist bort igen. En dag kom en gammel kone ind og sagde, at hun ville passe den lille pige, og at hun ingen anden betaling skulle have end et glas vand og blomster fra kongens have at dufte til. Kongen rynkede brynene over dette og spurgte, hvorfor den gamle kone lige mente hun ville kunne beklæde denne vigtige stilling. Konen sagde så: *"Vind fra Østen, hør min bøn, hvor er Lise nu i løn?"* Nu blæste en velduftende vind gennem paladset og en mild stemme svarede: *"Hist ved brønden dyb og våd leger Lise glad og kåd."* Nu styrtede kongen og forældrene og hele hoffet ud i til brønden i haven og ganske rigtigt sad Lise og prinsen og legede med hundehvalpene på kanten af en dyb brønd.

Så blev konen ansat og tilbudt et skyhøjt salær med masser af fradrag, men det eneste hun ville have var et glas vand og blomster at dufte til fra kongens have. Hun formanede også, at ingen nogen sinde måtte vide, hvor hun sov om natten, for så måtte hun dø. Det gik kongen med til, så længe hun mødte til tiden. Hver morgen kom hun ind i slottet og vækkede de to børn, så de kunne lege i haven og hver aften lagde hun dem i seng og gik igen.

Men da Lise blev ældre begyndte hun at undre sig over, hvor den gamle kone gik hen om natten og det sagde hun til prinsen. Det var han dog ikke meget for, men hun vækkede dog hans nysgerrighed og en dag forlangte de at komme med konen hjem. Den gamle kone ville først ikke, men pigen sagde, at så ville hun fortælle kongen, at hun pinte og slog hende og så ville der ikke være flere blomster til hende. Så gik de sammen ud af paladset og ind i den store mørke skov og der legede de hele dagen. Det lignede dog ikke meget et hjem og Lise var stadig nysgerrig.

Næste dag forlangte børnene igen at se, hvor konen kom fra. *"Men du har jo set den skov jeg bor i,"* sagde konen. *"Hvis du ikke viser mig dit hus, sladrer jeg til kongen og så er der ikke flere blomster til dig,"* sagde Lise. Så gik de igen ud i skoven og konen førte hende hen til en kæmpe stor sten med en sprække nede ved jorden. Indenfor var der et mægtigt palads med trapper, gange, kældre og sale. Der legede de hele dagen,

men Lise synes nu det var sært, at der ingen mennesker var.

Dagen efter skulle de igen med konen hjem, for Lise havde endnu ikke set hendes eget værelse. Konen var ikke glad for det, men af sted kom de. Ud i skoven, ned under stenen og gennem paladset. I den nederste sal stoppede konen ved en port og spurgte om Lise nu var sikker på, at hun ville derind. Det var hun, så konen åbnede døren og viste Lise ind i et stort tomt rum og lige som hun skulle til at protestere smækkede døren bag hende og lyset gik ud. Kun en enkelt lampe lyste midt i salen og den blev båret hen mod hende af en lille sort mand. I bæltet havde han et ribben og om halsen var bundet en kæde med et menneskehjerte i. I hånden holdt han en blodig kniv. *"Nu har I fået min kære søster til at bryde min lov, og jeg var nødt til at slå hende ihjel. Men I skal ikke have lov til at gå herfra så let,"* sagde han rasende. Men fra kniven kom en sørgmodig stemme som sagde, *„Kære broder, hør min bøn. Skån nu pige og kongesøn.“*

Disse ord rørte den lille mand. *"Så skal jeg undlade at slå jer ihjel, men helt uskadt skal I ikke gå herfra."* Så forvandlede han dem begge til glasdukker med skarpe kanter. *"Ingen andre end hverandre skal I favne, men ingen varme vil der være i det. Kun blodet fra en drage givet frivilligt vil kunne løse forbandelsen."*

Så gik børnene grædende hjem til slottet, men alle blev forfærdede over at se dem, og ingen ville røre dem af frygt for at skære sig. Kun de to små hvalpe sprang til, men de blødte ihjel så snart Lise tog dem op. Kongen bortviste dem begge fra slottet og nu måtte de vandre på den støvede landevej alene. De aftalte så at gå hver sin vej for at søge efter en vej ud af deres ulykke. Om syv år ville de så mødes igen. Så sagde de farvel med mange tårer og skiltes.

Efter at have gået i dagevis mødte hun en svinedreng med et mægtigt svin i snor som han skulle til byen og sælge. Han sagde, at slog de følge kunne de jo hjælpes ad. *"Hvem ved, hvad man finder i den store by?"* Senere mødte de en hjerteløs trolld, en laset hofnar med en sort sæk over skulderen og en grædende skrubbtudse, og sammen tog de toget til den store by ved åen for at søge deres skæbne.

EVENTYRET OM DEN HJERTELYSE TROLD

I en lille hytte i en skov boede en kone. Hun boede ganske alene, og levede af, hvad hun kunne finde i skoven af bær og rødder. Der levede hun i ro fred, men rigtig glad var hun ikke. Hver morgen, når hun stod op og hver aften, når hun gik i seng tænkte hun på sin mand som for mange år siden var draget i krig. Intet havde hun hørt fra ham siden og i sin fortvivelse forbandede hun først kongen han tjente, så landet han kæmpede for og snart også døden selv, som hun mente måtte have taget hendes mand.

En nat bankede det på døren og før hun kunne stå op for at åbne sprang en lille mand ind i hendes stue. *"Hvad vil du?!"* knurrede konen vredt og den lille mand sagde, at hvis hun ville følge med ham til hans borg ville han lade hendes største ønske gå i opfyldelse. Egentlig havde hun nok i sit rare lille hus, men i sin galde glemte hun det helt og gav pokker i fred og ro. Manden ledte hende ud af skoven og op til et mægtigt glas-tårn i ørkenen. Der fik hun et værelse med udsigt over klitterne og et velforsynet barskab.

"Nu skal du give mig mit ønske," forlangte hun en dag. Det ville manden gerne, og han spurgte, hvad hun ville have. *"Jeg vil aldrig dø og aldrig blive gammel!"* *"Det skal du få."* Frem fra sin lomme tog han et skrin og med en stor kniv skar han hendes hjerte ud og lagde det deri. Straks sprang han lige ud af vinduet og løb over ørkenen i store spring. Men konen var ligeglad for hun vidste, at hun ikke kunne dø nu. Hun blev boende i tårnet i lang tid og selvom der ikke var noget at spise gjorde det jo ikke noget. Hun kunne jo ikke sulte alligevel.

Men en dag da hun vågnede, opdagede hun til sin forbavselse at en grim pelset hale var vokset ud på hendes ryg. Den næste dag var hendes øren blevet så store som vindfæde, og på den tredje dag var hendes næse vokset helt ned til hagen. Således blev det ved, så hun fik både pels, hugtænder og klør og slattenpatter. Hun blev mere og mere frygtelig for hver dag der gik, og til sidst var hun blevet til en kæmpe stor glubsk trold og folk talte med frygt om hende vidt omkring.

Så blev konen vred, for det havde den lille mand intet sagt om. Hellere ville hun blive gammel og dø end at leve som en ækel trold, så en dag kravlede hun ud af tårnet og drog efter manden over ørkenen. Snart kom hun til en støvet landevej og den fulgte hun, for her var græsset grønnere og luften klarere. En dag mødte hun en løjerlig lille svinedreng med et mægtigt svin på slæb og en pige af glas ved sin side. Han var på vej til byen ved åen for at sælge sit svin. De aftalte at følges ad, for måske var den lille mand taget ind til byen og så kunne de jo hjælpes ad på vejen. Siden stødte de ind i en hofnar med en sort sæk over skulderen og en grædende skrubbetudse under en bro. Alle skulle de ind til byen og således skete det at de sammen tog toget langs åen til dens munding for at søge deres skæbne i byen.

ØRENEN DER KUNNE SE VERDENS HJERTE

Der var engang en soldat som travede hjem fra krigen. Hans sold var kun et tørt brød og en halv flaske snaps og hans tøj var laset og lappet. Ved en korsvej stødte han på en sær lille mand i en sort frakke der sad og frøs. Han fik helt ondt af ham som han sad der og satte sig ned for at dele sin sold med ham. Da de skiltes sagde den lille mand. *"Om et år vil du få en søn. Da vil jeg komme forbi, og du skal lade mig stå fadder for ham."* Med disse ord forsvandt han i en røgsky.

Det var sørens, tænkte soldaten og gik videre. Men den lille mand havde talt sandt og et år efter fødte soldatens kone en søn. Da han skulle til at døbes bankede det på døren og udenfor stod den lille mand. *"Nå ja, løg han ikke før, så lyver han nok heller ikke nu,"* tænkte soldaten. Således blev den lille mand fadder for barnet og i dåbsgave gav han ham evnen til at se klart. *"Men han må aldrig se efter mig, ligegyldigt hvad."* Soldaten takkede ham meget, og sagde han endelig måtte besøge dem igen engang. Det ville den lille mand meget gerne.

Nu gik tiden og sønnen voksede op til en stærk ung mand. Intet var der i verden som undgik hans blik og folk kom til ham fra nær og fjern for at få råd og vejledning. *"Men se aldrig efter din fadder,"* sagde faderen til ham. En dag besluttede han sig til at drage op til kongeslottet for at søge lykken. Der var der stor opstandelse, for kongen selv var blevet syg og ingen kur ville hjælpe. *"Lad mig se til kongen,"* sagde den unge mand. *"Hvad kan du gøre, når alle landets læger må give fortabt?"* spurgte vagten. *"Ja, lad det nu komme an på en prøve."*

Så blev han stedt for kongen, og han så straks at der på kongens bryst sad en lille sort mand. For alle andre var han usynlig, men ikke for den unge mands skarpe blik. Den unge mand tog fat i ham og ville kyle ham ud ad vinduet, men den lille mand sagde, *"Sæt mig ned, din møgunge! Ved du ikke, at mig må du aldrig rette dit blik imod?"* Så kom manden i tanke om sin faders ord, men nu var det jo for sent, så ud røg den lille mand. Men han rystede sin lille næve af manden og råbte *"længe skal du ikke nyde din lykke. I enden får jeg altid, hvad der tilkommer mig."* Men manden trak blot på skuldrende. Hvad kunne der også ske, når han havde kongen som ven. Kongen rejste sig imidlertid op rask og rørig. Han var meget taknemmelig og udnævnte ham til sin rådgiver og gav ham fine klæder og masser af penge.

En dag kom en hofnar til slottet for at søge arbejde. Over den ene skulder bar han en sort sæk som ingen måtte kigge i. Rådgiveren blev dog noget nysgerrig og tog en dag et ordentligt kig på den sæk. Hans skarpe øjne så lige igennem den og fik øje på et fantastisk skærende lys. Fra den dag kunne han hverken sove eller spise, fordi han kun kunne tænke på lyset.

Til sidst gik han til hofnarren og spurgte om han ikke kunne købe hans sæk. *"Du kan få det hele, hvis du vil træde i mit sted,"* sagde narren. Det gik rådgiveren med til og med et knips og en røgsky havde de byttet tøj. Så så rådgiveren, at narren var ingen anden end den lille sorte mand. *"Nu skal du trække rundt på min sæk til du dør. Men hvis du er så smart kan du jo åbne den, og det du ser dernede kan forløse dig."* Så forsvandt han med et brag og lod kongen rådgive sig selv.

Nu måtte den unge mand gå tilbage til hoffet, men ingen kunne genkende ham, og han

måtte arbejde som hofnar for kongen. *"Jeg har da i det mindste lyset i sækken,"* tænkte han, men sækken var bundet med en troldknude og kunne ikke åbnes. *"Jeg har i det mindste mine klare øjne,"* tænkte han, men bjælderne fra narrehatten blev ved med at falde ned og sløre hans syn.

"Her er der vel ikke mere at komme efter," tænkte han så ved sig selv. Så drog han ud for at finde nogen som kunne åbne troldknuden på sækken. En dag nåede han en korsvej. Der satte han sig ned for at hvile og mødte en svinedreng med et mægtigt svin på slæb og to venner. En pige af glas og en hjerteløs trold. *"Følg med mig til byen ved åen og hjælp mig med at sælge mit svin, så kan vi jo se, hvad vi kan gøre for dig også."* Senere mødte de en grim skrubtudse under en bro og hun fulgte også med. Således gik det til at de fem venner drog ind til byen ved åen med Firetoget for sammen at søge deres skæbne.

ÆVENTYRET OM SVINEDRENGEN, NARREN OG DE TRE FORVANDLEDE KVINDER ELLER HISTORIEN OM HVORDAN DE KOM TIL BYEN VED ÅEN

En tidlig morgen kom en svinedreng gående hen ad en støvet landevej. Foran sig drev han med en hasselstok et svin så stort som en lade. Det havde blodrøde øjne og ild stod ud af dets mund og næse. Han skulle til byen for at sælge svinet, men en sær skæbne ville at han måtte sælge det dyrere end han havde købt det.

På vejen mødte han en ung smuk pige som sad og græd så hjerteskræende i grøften. Han sprang hen til hende for at hjælpe, men så, da han kom tæt på, at hun var lavet af det klareste farvede glas med knivskarpe kanter. Han spurgte hende hvad der dog var sket, og hun sagde at ingen ville gifte sig med en glaspige, så hun måtte finde en drage som frivilligt ville give hende sit blod at bade i. *"Følg bare med mig, så ser vi om vi ikke kan hjælpe hinanden."*

Så gik de sammen hen ad landevejen, men i behørig afstand, for svinet kiggede sultent på hende. Pludselig mødte de en mægtig kælling af en trold der trampede vredt af sted midt på vejen. Den var 10 fod høj og havde patterne hængende helt nede ved knæene. Dens hænder var som stegepander og dens ører som vintønder. Med gabet kunne den bide et egetræ midt over. Svinedrengen spurgte den om hvad den gik der og trampede efter, *"Jeg mangler mit hjerte. Får jeg det tilbage vil jeg igen blive til et menneske."* *"Følg du med mig, så kan det være vi finder det."*

Nu var de tre der vandrede hen ad landevejen. De kom til en korsvej og besluttede der at hvile ud, men på en sten sad en hofnar i slidt og lappet narretøj med en sort sæk over skulderen og ventede. *"Hvem venter du på?"* spurgte svinedrengen. Narren kiggede sørgmodigt på ham og sagde, at han ledte efter noget der kunne løse for troldknuden på hans sorte sæk. Han ville også gerne med, da svinedrengen tilbød det, for han mente ikke at der var mere for ham her.

De fire venner kom til sidst til en bro og der hørte de en frygtelig gråd og klage. Under broen sad en stor hæslig tudse og snøftede. Den kiggede på dem med sine store våde tudseøjne og spurgte om de ville bære den, for den måtte rejse helt til åens udløb for at hente sin stav, som den havde tabt i vandet. *"Der skal jeg også hen, for at sælge mit svin,"* sagde svinedrengen. *"Så det vil vi godt. Så kan det være vi alle sammen kan hjælpes ad."*

Og således gik det til, at de sammen tog Firetoget langs åen til Byen ved Åen for at søge deres skæbne.